

Informacja o stanie OCHRONA PRZYRODY NA TERENIE MIASTA SANOKA

Obszary chronione na terenie Sanoka

W obrębie granic administracyjnych Sanoka znajdują się cztery obszary, włączone w Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000, są to: Dorzecze Górnego Sanu PLH180021, Rzeką San PLH180007, Góry Słonne PLB 180003 i Góry Słonne PLH180013. Wymienione tereny stanowią 34% udziału powierzchni administrowanej przez Gminę Miasta Sanoka, odpowiednio: Góry Słonne – 33% i rzeka San – 1%.

Rzeka San przepływająca przez Sanok, podlega ochronie w formie dwóch obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: Dorzecze Górnego Sanu PLH180021 i Rzeką San PLH180007.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dorzecze Górnego Sanu PLH180021 to obszar 55036,9 ha na terenie powiatów: leskiego i sanockiego. W Sanoku obejmuje ochroną koryto rzeki San od południowych granic miasta, w sąsiedztwie zakładów przemysłowych, do mostu Białogórskiego na długości 5,5 km oraz fragment rzeki Sanoczek, która na niektórych odcinkach stanowi zachodnią granicę Sanoka. Łączna powierzchnia wymienionej wyżej formy ochrony przyrody na terenie miasta stanowi ponad 68 ha. Jest to obszar występowania wielu cennych gatunków ryb oraz siedlisk, spośród których na uwagę zasługują: łęgi wierzbowe (*Salicetum albo-fragilis*), topolowe (*Populetum albae*) i olchowe (*Alnenion glutinoso-incanae*). Zachowały się one w naturalnym stanie po lewej stronie Sanu, w dzielnicy Olchowce. W zachodniej części miasta, nad rzeką Sanoczek, znajdują się fragmenty łęgów wierzbowych i olchowych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Rzeką San PLH180007 to fragment koryta Sanu, który rozpoczyna się w Sanoku przy moście Białogórskim i kończy na odcinku wspomnianej rzeki w północno-zachodniej granicy miasta. Na jego terenie zajmuje powierzchnię około 8 ha i ma 650 m długości. Omawiany obszar to przeważnie koryto rzeki pomiędzy Sanokiem i Jarosławiem, różni się od górskiej części dorzecza Sanu i jest idealnym miejscem do uprawiania turystyki wodnej, dlatego też w sezonie letnim nie brakuje tu lokalnych firm, oferujących spływy pontonowe i kajakowe. Spośród wodnych kręgowców wymienianych w załączniku II Dyrektywy siedliskowej wyróżnia się 8 gatunków, występujących na obu wspomnianych obszarach, tj.: brzanekę, głowacza białopłetwego, różankę, bolenia, kielba Kesslera, kozę, łososia i minoga strumieniowego. Na wyżej wymienionych obszarach można także obserwować ptaki: gągoły, łabędzie nieme, kaczkę krzyżówkę, nurogęś, a w czasie przelotów: żurawia, rybołowa i bielika

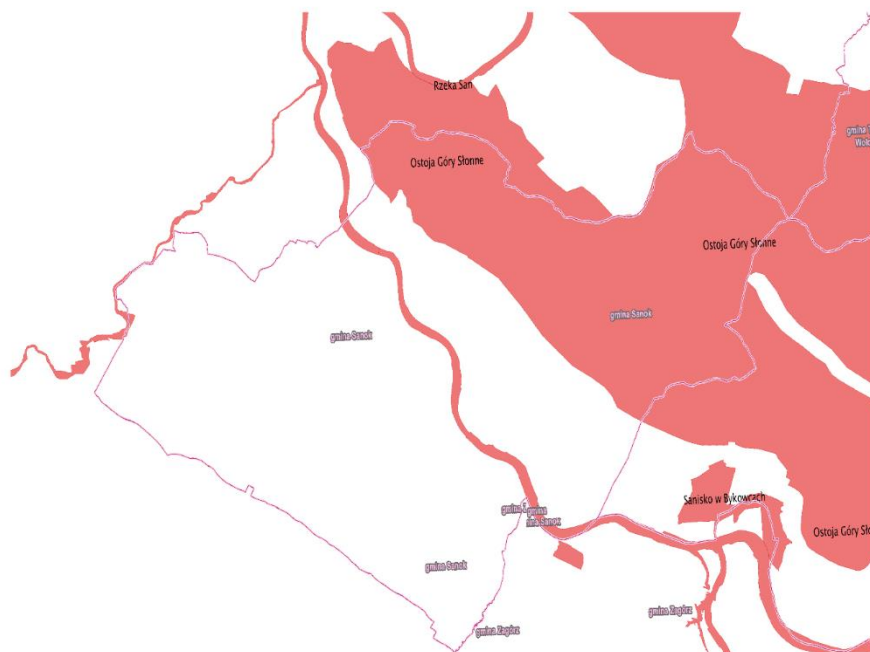
Pasma Gór Słonnych w północnej i północno-wschodniej części Sanoka podlega ochronie w obrębie dwóch obszarów Natura 2000 (Góry Słonne PLB180003 i Ostoja Góry Słonne PLH180013), które w większości pokrywają się ze sobą oraz z Parkiem Krajobrazowym Gór Słonnych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Góry Słonne PLH180013 stanowi bardzo cenny areał rzadkich w skali Europy gatunków roślin i zwierząt. W granicach Gminy Miasta Sanoka zajmuje powierzchnię ponad 1330 ha. Stanowi zalesioną północną i północno-zachodnią część miasta, administrowaną przez Nadleśnictwo Brzozów. Na obszarze Góry Słonne PLH180013 stwierdzono obecność prawie 900 gatunków roślin naczyniowych, z czego spora część spotykana jest na terenie Sanoka. Ozdobą obszaru są gatunki rzadkich i chronionych storczyków, tj.: storczyk męski, gółka długoostrogowa, storczyca kulista i podkolan biały. Wśród siedlisk leśnych wyróżnia się: żyzną i kwaśną buczynę karpacką, grąd subkontynentalny, olszynę karpacką, podgórski łęg jesionowy, jaworzyny i lasy lipowo-klonowe. Na uwagę zasługuje bogaty rybostan z gatunkami wymienionymi w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej, tj.: kozą złotawą, głowaczem białopłetwym i minogiem ukraińskim. Płazy „naturowe” na omawianym obszarze to: kumak górski i traszka karpacka, poza nimi

ANEKS nr 1 do Raportu o stanie Gminy Miasta Sanoka.

występuje także salamandra plamista, ropucha szara i zielona, traszka górská i grzebieniasta, rzekotka drzewna oraz żaba trawna i moczarowa.

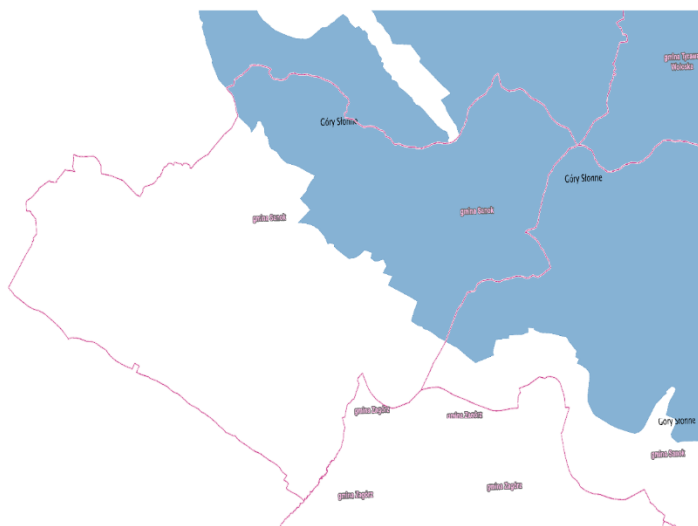
Świat zwierząt Gór Słonnych na obszarze o łącznej powierzchni 46071,5 ha, powiatów: bieszczadzkiego, leskiego, sanockiego i przemyskiego, stanowi ważną w skali kraju ostoję fauny o charakterze puszczańskim: niedźwiedzia, wilka i rysia. Ze środowiskiem rzek związane są występujące tu licznie bobry i wydry. Spośród licznych chrząszczy drapieżnych na uwagę zasługują gatunki „naturowe”: biegacz urozmaicony, biegacz Zawadzkiego, zgniotek cynobrowy, zagłębek bruzdkowany oraz ponurek.

Obszary Specjalnej Ochrony Siedlisk w granicach Gminy Miasta Sanoka

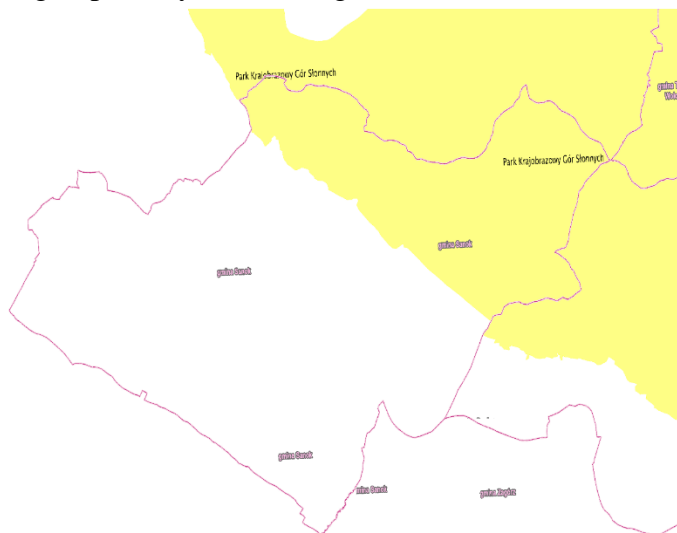
Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Góry Słonne PLB180003 jest największym powierzchniowo obszarem Natura 2000 na terenie Sanoka. Zajmuje powierzchnię około 1350 ha i posiada piętrowy układ roślinności. Najniżej położone są siedliska łąkowe w Olchowcach: łąki świeże i wilgotne, torfowiska i młaki oraz ziołorośla. Za stawami dzierzawionymi przez Koło Wędkarskie nr 3 znajduje się torfowisko przejściowe w miejscu dawnego starorzecza Sanu, które w północnej części dawnego zakola rzeki przechodzi w ols typowy. Kilkunastometrowa skarpa nad olsem oddziela wymienione wilgotne siedliska od grądu subatlantyckiego, który następnie graniczy z dolnoregłową żyzną buczyną karpacką, stanowiącą w sanockich górach siedlisko dominujące. Jedynie w obrębie szczytów, m.in.: Orlego Kamienia (517 m n.p.m.), Granickiej (575 m n.p.m.) i Słonnego Wierchu (667 m n.p.m.) można spotkać drzewostany zdominowane przez siedlisko kwaśnej buczyny karpackiej. Obszar Góry Słonne jest miejscem występowania ponad 150 gatunków ptaków. Ornitolodzy stwierdzili obecność co najmniej 28 gatunków ptaków wymienionych w I załączniku Dyrektywy ptasiej. Spośród poniżej wskazanej liczby ptaków, aż 21 gatunków przeprowadza lęgi, natomiast 7 pojawia się w okresie przelotów, tj. jesienią lub wiosną. Siedliska położone w obrębie obszaru są miejscem występowania rzadkich gatunków, tj.: bociana czarnego, orlika krzykliwego, jarzątka, derkacza, puszczyka uralskiego, zimorodka, dzięcioła zielonosiwego, jarzębatki, muchołówki małej oraz gąsiorka. Poza nimi, na obszarze Góry Słonne PLB180003 liczącym 55036,88 ha (na terenach powiatu sanockiego, leskiego i bieszczadzkiego) stwierdzono obecność orła przedniego, puchacza, dzięcioła biało-grzbiatego, trzmielojada, sóweczki i włochatki.

ANEKS nr 1 do Raportu o stanie Gminy Miasta Sanoka.

Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków w granicach Gminy Miasta Sanoka

Park Krajobrazowy Gór Słonnych w granicach administracyjnych Sanoka zajmuje 1334 ha, co stanowi ponad 31% powierzchni miasta. Park pokrywa łączną powierzchnię 56032 ha na terenie gmin: Sanok, Tyrawa Wołoska, Miasto Sanok, Ustrzyki Dolne, Lesko i Olszanica. Osobliwością Gór Słonnych jest występowanie słonych źródeł, z których przed wiekami pozyskiwano sól. Ponad sto lat temu na terenie dzisiejszego parku rodził się przemysł naftowy, powstawały liczne kopalnie ropy, niektóre z nich pracują do dziś. Niestety wraz z eksploatacją surowca, wiele słonych źródeł przestało zasilać liczne potoki i strumienie na stokach gór. Obecnie naturalnym bogactwem regionu są lasy o półnaturalnym charakterze z przewagą buka i jodły. Duże bogactwo florystyczne parku wyrażone jest w liczbie około 900 gatunków roślin naczyniowych, opisanych przez botaników. Fauna Gór Słonnych odznacza się dużym udziałem drapieżników. Góry Słonne są miejscem gniazdowania orła przedniego, orlika krzykliwego i puszczyka uralskiego.

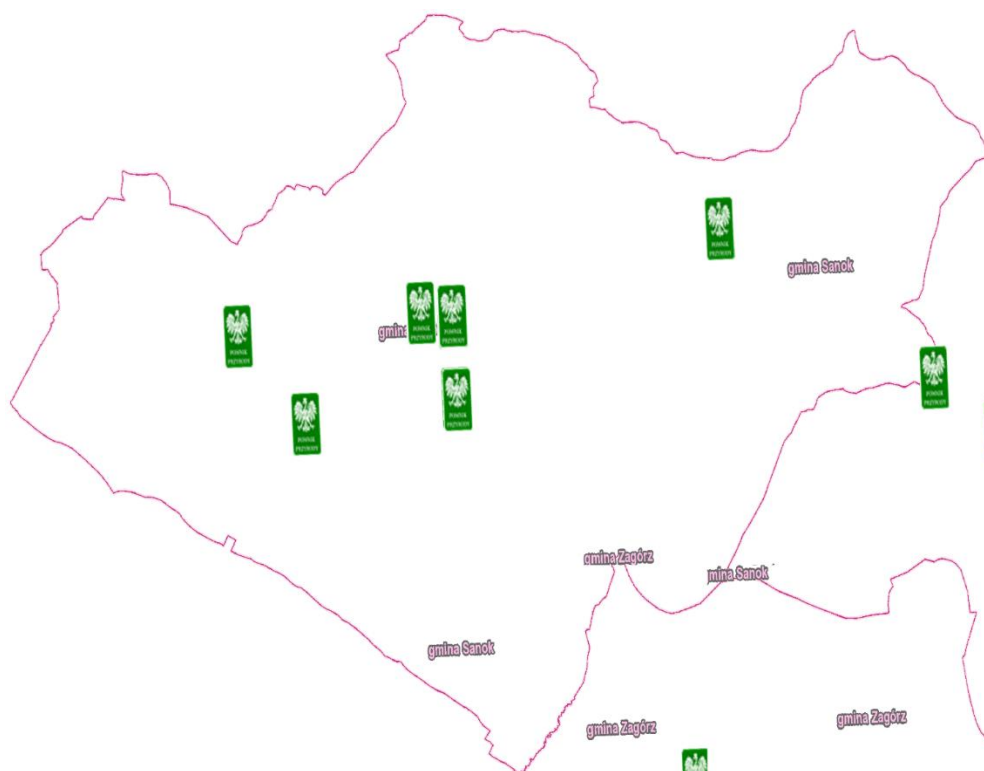
Park Krajobrazowy Gór Słonnych w granicach Gminy Miasta Sanoka

Na terenie Sanoka znajduje się dwanaście pomników przyrody ożywionej i jeden pomnik przyrody nieożywionej. Pomnikami przyrody ożywionej są pojedyncze drzewa i grupy drzew na terenach komunalnych i prywatnych. Przy ul. Zamkowej rosną dwie sztuki lip drobnolistnych (*Tilia cordata*) o obwodach: 370 cm i 330 cm rosną na działce prywatnej przy ul. Rybackiej 5, ich wiek

ANEKS nr 1 do Raportu o stanie Gminy Miasta Sanoka.

szacuje się na 100–150 lat. Dwie duże lipy rosną także na terenie zielonym administrowanym przez Sanocką Spółdzielnię Mieszkaniową przy ul. Ogrodowej 15. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) o obwodzie 326 cm zwana jest „Babą”, lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*) o obwodzie 315 cm zwana „Dziadem”. W centrum miasta ochronie podlega grupa drzew zwana „Gajem Mickiewicza”, które rosną obok budynku Sanockiego Domu Kultury przy ul. Mickiewicza 24, są to cztery lipy drobnolistne (*Tilia cordata*) o obwodach: 288 cm, 353 cm, 210 cm, 255 cm oraz kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*) o obwodzie 260 cm. Wymienione drzewa mają ponad 100 lat. Na obrzeżach zabudowanej części Sanoka (na działce prywatnej, obok murowanej kapliczki przy ul. Płowieckiej) rosną dwie sztuki lipy drobnolistnej (*Tilia cordata*) o obwodach 238 cm, 315 cm i szacowanym wieku na ponad 100 lat.

Pomnik przyrody nieożywionej – źródło siarczkowe „Nad wodospadem” usytuowane jest na obszarze Parku Krajobrazowego Gór Słonnych oraz obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: PLB180003 Góry Słonne i PLH180013 Góry Słonne. Wody siarczkowe to wody lecznicze, zawierają co najmniej 1 mg/dm³ siarki oznaczonej jodometrycznie. Źródło siarczkowe „Nad wodospadem” zdradza swoją obecność przy Potoku Olchowickim specyficznym zapachem i osadem. Wspomniany osad występuje na dnie niszy źródła i drodze odpływu. Jest on tworzony przez kolonie bakterii siarkowych, które magazynują siarkę w komórkach w postaci drobnych ziarenek, jako produkt utleniania siarkowodoru. Mają one postać frędzli, pojedynczych nitki, kożucha, pajęczynowatego osadu lub występują w postaci naskorupień. Odznaczają się białym, fioletowym lub purpurowym kolorem. Opisywane źródło wyprowadza wodę siarczkową o mineralizacji 717 mg/dm³, zawartości H₂S 3,8 mg/dm³, pH 7,46; temperaturze 12,2°C, Eh – 19 mV. Źródło znajduje się przy ul. Chrobrego, w połowie drogi do miejscowości Liszna, 2 km od skrzyżowania z ul. Przemyską. Do źródła wiedzie ścieżka i przejście po kamieniach przez potok.

Pomniki przyrody w granicach Gminy Miasta Sanoka

ANEKS nr 1 do Raportu o stanie Gminy Miasta Sanoka.

Użytkowanie terenu -obszary prawnie chronione	Powierzchnia w ha	% powierzchni miasta
Park Krajobrazowy Gór Słonnych	1175,42	31,1
• Łąki	9,76	0,25
• Pastwiska	19,51	0,51
• Lasy	1126,60	29,58
• Drogi	9,75	0,25
• Wody	9,75	0,25
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Góry Słonne PLH180013	1330	34,92
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Rzeka San PLH180007	8	0,21
Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Góry Słonne PLB180003	1350	35,45
Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dorzecze Górnego Sanu PLH180021	68	1,78